

A joint initiative of the OECD and the European
Union, principally financed by the EU

Prevenirea corupției în Sectorul Public din Lituania

**Laurynas Pakstaitis, Serviciul de Investigații Speciale,
Republica Lituania**

**Conferința pe teme de Integritate Publică și
Anti-corupție în Administrația Publică**

București, 29 și 30 mai 2007

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

Lituania: Informații sociale și demografice

Populație: 3,4 milioane

Capitala: Vilnius 550.000

Suprafață: 65 300 sq. km.

Situația corupției :

locul 46, punctaj CPI 4,8

(România, locul 88, punctaj 3,1. “Transparency International”)

Sectoarele cele mai influențate de corupție:

- Poliție
- Tribunale
- Industria Construcțiilor
- Municipalități
- Sănătate

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- 1990-1995, etapă preliminară de formare a sectorului administrației publice, adoptarea legilor fundamentale
- Eforturi ne semnificative sau nici un efort în vederea luptei împotriva corupției
- Problema corupției a apărut pe agenda politică la sfârșitul anului 1995, prin hotărâre a Parlamentului
- 1996, plan de măsuri pentru modificarea legislației privind lupta împotriva corupției; inițiativa președintelui
- 1997 crearea Serviciului de Investigații Speciale
- 1999 Programul de prevenire a criminalității organizate și corupției

A joint initiative of the OECD and the European Union, principally financed by the EU

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Pentru a fi eficace, sistemul prevenirii corupției trebuie să acopere cât mai bine sfera socială.
- O abordare sistematică este importantă
- O strategie comună este importantă

Toate aceste calități lipseau documentelor menționate anterior

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

Programul Național de Luptă împotriva Corupției (2002)

Au fost ficate trei direcții strategice care să
formeze abordarea strategică în cadrul
Programului:

- Anchetele penale în cazurile de corupție,
- Prevenirea corupției
- Educația anti-corupție a societății

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Programul a fost conceput pentru perioada între 2002 și 2008
- Caracterul continuu al implementării
- Măsuri diferite pentru instituții diferite
- Subprograme pentru diferite sfere și instituții
- Calendarul implementării
- Monitorizarea permanentă a implementării
- Propuneri de îmbunătățire

A joint initiative of the OECD and the European
Union, principally financed by the EU

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Puncte forte: o strategie unică, voință politică puternică, lipsită de ambiguități
- Puncte slabe: de ce mai multe ori o abordare birocratică simplificată, oficialitate în executarea măsurilor, pseudo-implementare.

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

Alte legi au un impact semnificativ asupra corupției și a conduitei neadecvate în funcție:

Legea privind Coordonarea Intereselor Publice și Private în Sectorul de Stat (1997)

Legea Sectorului Public (1999)

Legea privind Lobbyism-ul (2000)

Legea Administrației Publice (1999)

Legea privind Secretele de Stat și de Serviciu (1999)

Legea privind Finanțarea Partidelor Politice și a Organizațiilor Politice și Controlul acestor Finanțări, (2004),

Legea privind Prevenirea Criminalității Organizate (1997),

Legea privind Serviciul de Investigații Speciale (2000),

Legea privind Statutul Serviciului de Investigații Speciale),

Codul Penal, Capitolul XXXIII Infrațiuni împotriva Funcțiilor Publice și a Realizării Intereselor Publice

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- În completarea acestor legi, Guvernul a emis hotărâri care reglementează direct anumite aspecte ale prevenirii:
- Hotărârea de Guvern privind Metodologia de Evaluare a Impactului Deciziilor
 - Hotărârea de Guvern privind Analiza Riscurilor de Corupție
 - Hotărârea de Guvern privind Aprecierea Regulilor aplicabile Persoanelor și Instituțiilor care organizează Prevenirea și Controlul Corupției.

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Legea privind Prevenirea Corupției (2002)
 - Prevenirea corupției – *detectarea și eliminarea cauzelor și condițiilor* corupției prin dezvoltarea și implementarea unui sistem corespunzător de măsuri, precum și împiedicarea persoanelor să comită acte de corupție

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

Legea a introdus măsuri speciale de prevenire a corupției:

- 1) analiza riscurilor de corupție;
- 2) programe anti-corupție;
- 3) evaluarea anti-corupție a actelor normative sau a propunerilor de acte normative;
- 4) furnizarea de informații despre persoane în căutarea sau care dețin funcții într-o agenție de stat sau locală;
- 5) furnizarea de informații către registrele funcționarilor publici și către alte entități legale;
- 6) educarea și conștientizarea publicului;
- 7) dezvăluirea publică a cazurilor de corupție detectate;
- 8) alte măsuri de prevenire a corupției prevăzute de lege.

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Legea prezintă organismele responsabile de prevenire:
- 1) Guvern;
 - 2) Comisia Instituțională de Etică;
 - 3) Serviciul de Investigații Speciale;
 - 4) Alte instituții centrale și locale și neguvernamentale (de remarcă Comisia Anti-corupție a Parlamentului).

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Experiența ne arată că, indiferent de prevederile legale, măsurile eficace de prevenire în cadrul sectorului public trebuie implementate de la cel mai de jos nivel, iar inițiativa trebuie să aparțină factorilor de conducere

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Sistemul administrației publice, indiferent de măsurile anti-corupție, trebuie să fie el însuși sănătos și să asigure auto-reglementarea având în vedere că măsurile impuse din exterior sau “de sus” vor avea efect doar pe termen scurt.
- Strategiile, actele normative și reglementările nu vor putea funcționa izolat
- Voința politică poate duce la măsuri superficiale; fără sprijin în activitatea de zi cu zi, nu vor exista rezultate pozitive

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Din acest motiv, se recomandă existența unor coduri de conduită /etică împreună cu un sistem just de sancțiuni
- Acum există 22 de coduri de conduită (de etică) în Lituania: ele reprezintă modele de auto-reglementare a diferitelor sfere și instituții
- Cu toate acestea însă, lipsa voinței politice întârzie adoptarea unui cod unic de etică aplicabil tuturor angajaților din sectorul public

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

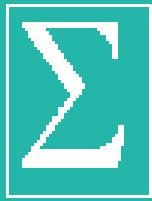
- Un element crucial în prevenirea corupției în administrația publică este factorul uman. Oamenii care lucrează în sistemul administrației publice determină funcționarea sistemului sau abaterile de la acesta

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Alți agenți sociali, care nu au legătură directă cu instituțiile statului, au la rândul lor importanță în crearea sistemului de prevenire a corupției: mass-media, organizațiile neguvernamentale și biserica
- Educația unei noi generații trebuie considerată ca un factor de o importanță majoră

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

Măsuri speciale cu impact real:

1. analiza riscurilor de corupție
2. programele anti-corupție
3. evaluarea anti-corupție a actelor normative sau a propunerilor de acte normative
4. furnizarea de informații despre persoane în căutarea sau care dețin funcții într-o agenție de stat sau locală

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Analiza riscurilor de corupție
 - Este realizată de Serviciul de Investigații Speciale
 - Se aplică proceduri speciale: orice instituție de stat sau municipală trebuie să stabilească dacă riscul apariției corupției este ridicat; apoi este obligată de lege să informeze Serviciul de Investigații Speciale, care decide dacă realizează o analiză a riscurilor de corupție (sau nu),
 - Procedura este finalizată cu propunerile adresate instituției privind îmbunătățirea mijloacelor de combatere sau luarea unor anumite măsuri

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Programele anti-corupție
 - Trei nivele ale programelor
 - Național
 - Sectorial
 - Instituțional
 - Altele
- Schema comună de creare a programelor este: măsură – perioada de implementare – persoana /instituția responsabilă

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- evaluarea anti-corupție a actelor normative sau a propunerilor de acte normative
 - Realizată de Agenția de Investigații Speciale
 - La libera sa alegere,
 - La cererea Președintelui, a comisiilor parlamentare, a comitetelor, a Primului Ministru, a miniștrilor
 - Elaborarea unei metodologii unice este în curs de realizare
 - Se recomandă realizarea unei astfel de evaluări de către o persoană care elaborează acte normative

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Furnizarea de informații despre persoane în căutarea sau care dețin funcții într-o agenție de stat sau locală
 - Este realizată de Serviciul de Investigații Speciale și prezintă colectarea de informații despre candidații executivi

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- Chestiunea eficienței măsurilor rămâne deschisă – ca părți ale sistemului sau ca sistem în ansamblu
- Cu toate acestea însă, calcularea impactului real este dificilă; măsurile pot scădea apariția corupției, dar scandalurile permanente pot înrăutăți indexul de percepție

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- **Rezumat**

În prezent este în curs de implementare o strategie comună anti-corupție care prevede un sistem de măsuri și instituții de prevenire; cu toate acestea însă eficacitatea strategiei nu este întotdeauna vizibilă.

Este necesară modificarea permanentă a sistemului de prevenire și supervizare.

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- **Alte probleme care pot sa apară**
 - Ce tip de măsuri pot fi utilizate în condiții locale
 - Cum pot aceste măsuri să stimuleze inițiativele anti-corupție
 - Ce pot implementa organismele locale pentru a reduce riscurile de corupție
 - Cum poate contribui sectorul privat local la prevenire
 - Cum pot fi schimbate consecințele locale

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

Propuneri:

O strategie comună de luptă și prevenire

O bază legală omogenă

Crearea și implementarea de programe anti-corupție în diferite sectoare sociale sau instituții

Creșterea nivelului de conștientizare socială prin campanii de informare

Instruirea și educarea personalului

Îmbunătățirea sistemului administrativ, simplificarea procedurilor

Analiza riscurilor de corupție trebuie pusă în aplicare

Evaluarea anti-corupție a actelor normative sau a propunerilor de acte normative

Implementarea unei abordări simplificate a instituțiilor statului de către indivizi (“fereastra unică”)

Simplificarea barierelor birocratice pe cât este posibil, implementarea procedurilor cu cerințe clare și juste

Îmbunătățirea eticii profesionale a angajaților din sectorul public, interzicerea unui trai care nu este conform veniturilor; obligația fundamentării proprietății; interzicerea deținerii unei anumite sume în numerar.

Prevenirea corupției în sectorul public din Lituania

- **Întrebări**

A joint initiative of the OECD and the European
Union, principally financed by the EU

